

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

14 novembre 2013

PROPOSITION DE LOI

**modifiant la législation
concernant la fixation
de l'indemnité de emploi**

(déposée par M. Karel Uyttersprot et consorts)

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

14 november 2013

WETSVOORSTEL

**tot wijziging van de wetgeving
wat het bepalen van de
wederbeleggingsvergoeding betreft**

(ingediend door de heer Karel Uyttersprot c.s.)

RÉSUMÉ

L'auteur entend définir une méthode de calcul de l'indemnité de emploi identique, pour les preneurs de crédit particuliers et professionnels qui décident de rembourser un emprunt ou un crédit de manière anticipée et limiter cette indemnité à maximum trois mois.

L'installation de ce plafond légal identique offre une sécurité juridique et une transparence accrues en matière de crédit aux entreprises. Ce plafond offre également à nos entreprises et PME un ballon d'oxygène, étant donné que dans la pratique, il est synonyme d'une réduction du montant à rembourser.

SAMENVATTING

De indiener beoogt een gelijkgeschakelde berekeningsmethode van de wederbeleggingsvergoeding tot een maximale periode van drie maanden zowel voor de particuliere als voor de professionele kredietafnemers die ertoe besluiten om een lening of een openstaand krediet vervroegd terug betalen.

Door dit gelijke wettelijke plafond te installeren wordt meer rechtszekerheid en transparantie geboden in de kredietverstrekking ten aanzien van het bedrijfsleven. Het verschaft ook zuurstof aan onze bedrijven en Kmo's aangezien het voor hen in de praktijk een inkrimping betekent van het terug te betalen bedrag.

N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie
PS	:	Parti Socialiste
MR	:	Mouvement Réformateur
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams
sp.a	:	socialistische partij anders
Ecolo-Groen	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten
VB	:	Vlaams Belang
cdH	:	centre démocrate Humaniste
FDF	:	Fédéralistes Démocrates Francophones
LDD	:	Lijst Dedeker
MLD	:	Mouvement pour la Liberté et la Démocratie
INDEP-ONAFH	:	Indépendant-Onafhankelijk

Abréviations dans la numérotation des publications:

DOC 53 0000/000:	Document parlementaire de la 53 ^e législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA:	Questions et Réponses écrites
CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)
CRABV:	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)
CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)
PLEN:	Séance plénière
COM:	Réunion de commission
MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

Afkortingen bij de nummering van de publicaties:

DOC 53 0000/000:	Parlementair document van de 53 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer
QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden
CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)
CRABV:	Beknopt Verslag (blauwe kaft)
CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)
PLEN:	Plenum
COM:	Commissievergadering
MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)

Publications officielles éditées par la Chambre des représentants

Commandes:
Place de la Nation 2
1008 Bruxelles
Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.lachambre.be
courriel : publications@lachambre.be

Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers

Bestellingen:
Natieplein 2
1008 Brussel
Tel. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74
www.dekamer.be
e-mail : publicaties@dekamer.be

DÉVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

Les crédits lubrifient notre économie de libre marché moderne. Ils permettent aux gens d'acquérir des biens qui conservent leur valeur ou servent longtemps, ou dont ils ont besoin mais pour l'achat desquels ils ne disposent pas ce moment de moyens suffisants. Il n'est en effet pas toujours possible de réunir la totalité du montant nécessaire pour couvrir des dépenses importantes ou inattendues. Il ne faut pas s'en inquiéter d'emblée, tant que la capacité de remboursement est présente¹.

L'échange volontaire suppose presque par définition un avantage réciproque, sans quoi les parties n'auraient pas de raison de procéder à l'échange². Dès lors, le caractère tout à fait volontaire et spontané de ces transactions commerciales et financières est essentiel: de nombreuses études empiriques démontrent clairement que c'est la seule façon de faire prospérer cette mise à disposition de fonds de manière optimale³.

Pour que l'octroi mutuel de ces fonds réussisse, la confiance que placent les participants dans le libre marché constitue un second élément-clé. L'absence d'une telle confiance tant dans le chef des partenaires concernés, que dans les conditions dans lesquelles ces transactions sont menées constitue un frein sérieux à l'efficacité de ce mécanisme d'allocation.

C'est précisément ce manque de confiance qui a été l'été des catalyseurs de l'émergence de la grande récession en 2007-2008. Dans cette optique, une estimation précise de la solvabilité des clients est indispensable pour assurer le fonctionnement normal du marché. Horwitz & Boettke en soulignent l'importance dans leur analyse de la crise immobilière américaine:⁴

"A house must be built on a firm, sustainable foundation. If it's slapped together with good intentions but lousy materials and workmanship, it will collapse prematurely. If too much lumber and too many bricks are piled on top of a weak support structure, or if housing material is misallocated throughout the house, then an

¹ Vereniging van Financieringsondernemingen in Nederland (VFN), rapport annuel 2007, p. 4.

² Teulings, C., Bovenberg, L., Van Dalen, H. *De cirkel van goede intenties: de economie van het publieke belang*, Amsterdam University Press, p. 127

³ Tieben, B. *De economie van de marktwerking in Chicago en Wenen*, TPEdigitaal 2009 collection 3(4) 61-84

⁴ Horwitz, S., Boettke, P. *The House That Uncle Sam Built: the untold story of the Great Recession of 2008*, Foundation for Economic Education, p. 3

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Kredieten fungeren als het smeermiddel van onze moderne vrije markteconomie. Het stelt mensen in staat zaken aan te schaffen die hun waarde behouden of lange tijd meegaan of die voor mensen noodzakelijk zijn maar waarvoor hen de middelen op dat moment ontbreken. Het is namelijk niet zo dat mensen altijd het volledige bedrag kunnen sparen voor grote of onverwachte uitgaven. Daar hoeven we ons niet direct grote zorgen over te maken als er maar aflossingscapaciteit beschikbaar is¹.

Vrijwillige ruil strekt bijna per definitie tot wederzijds voordeel anders zouden de partijen immers niet onderling ruilen.² Essentieel is bijgevolg het geheel vrijwillige en ongedwongen karakter van deze handels- en financiële transacties: veelvuldig empirisch materiaal toont levendig aan dat geldallocatie enkel op die wijze op een optimale wijze kan gedijen.³

Voor het succesvol onderling verstrekken van deze gelden is vertrouwen van de deelnemers in de vrije markt een tweede sleutelement. Een gebrek aan dergelijke dosis vertrouwen bij zowel de betrokken partners als in de omstandigheden waarin deze transacties worden doorgevoerd, vormt een ernstige rem op de doeltreffendheid van dit allocatiemechanisme.

Gebrek hieraan was net één van de katalysatoren bij het ontbolsteren van de grote recessie in 2007-2008. Een accurate inschatting van de kredietwaardigheid van de afnemers is vanuit die optiek onontbeerlijk om de normale marktwerking te verzekeren. Horwitz & Boettke wijzen op het belang hiervan in hun analyse van de Amerikaanse vastgoedcrisis:⁴

"A house must be built on a firm, sustainable foundation. If it's slapped together with good intentions but lousy materials and workmanship, it will collapse prematurely. If too much lumber and too many bricks are piled on top of a weak support structure, or if housing material is misallocated throughout the house, then an

¹ Vereniging van Financieringsondernemingen in Nederland (VFN), jaarverslag 2007, blz. 4.

² Teulings, C., Bovenberg, L., Van Dalen, H. *De cirkel van goede intenties: de economie van het publieke belang*, Amsterdam University Press, blz. 127

³ Tieben, B. *De economie van de marktwerking in Chicago en Wenen*, TPEdigitaal 2009 jaargang 3(4) 61-84

⁴ Horwitz, S., Boettke, P. *The House That Uncle Sam Built: the untold story of the Great Recession of 2008*, Foundation for Economic Education, blz. 3

apparently solid structure can crumble like sand once its weaknesses are exposed. Americans built and bought a lot of houses in the past decade not, it turns out, for sound reasons or with solid financing."

L'absence de profils de risque corrects et transparents perturbe tôt ou tard les équilibres naturels, ce qui génère également des effets néfastes en termes de prospérité et de croissance macroéconomiques. La solvabilité, le volontarisme et la confiance constituent dès lors les trois côtés de tout triangle de la réussite économique. S'il apparaît qu'un de ces éléments n'est pas en équilibre, le risque de perte de prospérité est réel.

Resserrement du crédit

Lors de l'éclatement de la grande récession de 2007/2008, il était clair que ces trois éléments n'étaient plus en équilibre. La méfiance mutuelle croissante entre les acteurs du marché a en particulier donné lieu à un assèchement complet du marché monétaire interbancaire⁵. C'est sur ce marché que des institutions, principalement bancaires, s'accordent mutuellement des prêts pour des périodes relativement courtes allant d'un jour à deux ans. Grâce à ces emprunts, les banques peuvent pourvoir à leurs besoins de liquidités et investir pour de courtes périodes les liquidités excédentaires, qui rapporteront ainsi des intérêts. Pour que ce marché fonctionne convenablement, il est bien entendu essentiel de pouvoir compter sur le respect de ses obligations par l'autre partie. Les banques centrales opèrent également sur ce marché dans le cadre de leur politique monétaire. Ainsi, elles peuvent orienter la masse monétaire et le taux d'intérêt pratiqué sur le marché monétaire en octroyant ou en réduisant les liquidités⁶.

Les problèmes de liquidités persistants qui affectent le marché monétaire interbancaire ont incité les organismes bancaires à se resserrer l'octroi de crédits à l'ensemble des autres acteurs économiques. C'est pour ce motif que les entreprises et les PME, notamment, éprouvent ces dernières années de réelles difficultés à réunir des capitaux suffisants pour (re)financer leurs activités. S'il est vrai que les banques centrales mènent depuis lors une politique monétaire souple en maintenant les taux d'intérêt artificiellement bas, il est permis de se demander si une approche "*Quantitative Easing*" — ci-après "QE" — peut être considérée comme une solution durable. En effet, l'octroi d'un crédit doit toujours être fonction de la solvabilité réelle du client.

⁵ Taylor, J.B. (2010). *Getting Back on Track: Macroeconomic Policy Lessons from the Financial Crisis*. Federal Reserve bank of St. Louis Review, 164-176.

⁶ Upadhyay, M., Mason, T. (2013). *Recession and Its Aftermath: The Financial Crisis and the Great Recession in the United States*, pp. 23-45. Springer India Publishers.

apparently solid structure can crumble like sand once its weaknesses are exposed. Americans built and bought a lot of houses in the past decade not, it turns out, for sound reasons or with solid financing."

Een gebrek aan correcte en transparante risicoprofielen ontwricht vroeg of laat de natuurlijke evenwichtssituatie wat eveneens nefaste repercussies genereert op vlak van macro-economische welvaart en groei. Kredietwaardigheid, vrijwilligheid en vertrouwen vormen bijgevolg de drie gelijke zijden van elke economische succesdriehoek. Blijkt één van deze elementen niet in evenwicht dan is het risico op welvaartsverliezen reëel.

Haperende kredietverstrekking

Bij het uitbreken van de grote recessie in 2007/2008 werd duidelijk dat deze drie elementen uit balans waren geraakt. Het groeiende onderlinge wantrouwen tussen de marktspelers leidde niet in het minst tot een algehele drooglegging van de interbancaire geldmarkt⁵ — dit is de markt waarbij voornamelijk banken elkaar voor relatief korte perioden variërend van één dag tot twee jaar — leningen verstrekken. Met behulp van deze leningen kunnen banken in hun behoefte aan liquide middelen voorzien en kunnen zij overtollige liquiditeiten voor korte perioden rentedragend beleggen. Voor een soepel functioneren van deze markt is het vertrouwen in een correct nakomen van de verplichtingen uiteraard essentieel. Centrale banken opereren tevens op deze markt in het kader van hun monetaire beleid waarbij door het doelbewust verstrekken of door het afnemen van liquiditeiten de geldhoeveelheid en de rente op de geldmarkt gestuurd kan worden⁶.

De aanhoudende liquiditeitsproblemen op de interbancaire geldmarkt vertaalden zich vervolgens in een haperende kredietverstrekking vanuit de bancaire instellingen naar alle andere economische actoren toe. Onder meer ondernemingen en Kmo's ondervinden bijgevolg de laatste jaren reële moeilijkheden om voldoende kapitaal in te zamelen ter (her)financiering van hun activiteiten. Weliswaar voeren de centrale banken sindsdien een soepel monetair beleid via kunstmatig laag gehouden rentevoeten, de vraag rijst of een "*Quantitative Easing*"-aanpak — hierna te noemen "QE" — als een duurzame oplossing kan aanzien worden. Immers, uiteindelijk dient het verstrekken van kredieten steeds in relatie te staan tot de reële kredietwaardigheid van de afnemer.

⁵ Taylor, J.B. (2010). *Getting Back on Track: Macroeconomic Policy Lessons from the Financial Crisis*. Federal Reserve bank of St. Louis Review, 164-176.

⁶ Upadhyay, M., Mason, T. (2013). *Recession and Its Aftermath: The Financial Crisis and the Great Recession in the United States*, pp. 23-45. Springer India Publishers.

De plus, les taux d'intérêt bas stimulent artificiellement la demande monétaire agrégée. En cas de nouvelle augmentation du taux du marché, la demande monétaire risque de diminuer fortement, en l'absence de besoins réels.

Il n'en demeure pas moins que des outils structurels pourraient être mis en place dans le climat monétaire actuel de "QE", sous l'impulsion des autorités qui souhaitent supprimer les obstacles auxquels sont confrontées les entreprises qui ont vraiment besoin de moyens de financement. Cette thèse est renforcée par deux constats importants.

Tout d'abord, ce soutien est certainement souhaitable lorsqu'on sait, grâce aux données comptables, que la majorité des entreprises sont bien solvables. Une analyse réalisée dans le cadre du baromètre PME annuel révèle que la moyenne des fonds propres des PME en Belgique a fortement augmenté depuis l'éclatement de la crise économique (34.2 % fin 2010 contre 45.3 % début 2012). N. Tahon, directeur général de Deloitte Feduciaire, explique cette évolution en soulignant que le baromètre PME relatif à l'année comptable 2011 révèle que les entreprises débutantes sont de plus en plus souvent contraintes de mobiliser leurs fonds propres pour financer la poursuite de leur croissance. Cette situation est généralement liée à la frilosité des banques confrontées à des demandes de crédit. Les organismes financiers ont beau soutenir que l'octroi de crédits n'est pas compromis, la situation est perçue différemment par les entrepreneurs. Étant elles-mêmes soumises à des conditions de capital plus sévères, les banques se montrent réticentes face aux projets risqués⁷.

Par exigences plus strictes en matière de fonds propres, on entend notamment les normes de Bâle III; ce sont des règles financières qui ont été mises en œuvre à la suite de l'éclatement de la crise internationale du crédit. Les nouvelles normes visent à améliorer la qualité et le niveau des réserves de fonds propres des banques. Les exigences en matière de fonds propres de certains produits augmentent et les banques sont encouragées à créer des réserves de fonds propres supplémentaires ("*leverage ratio*") pendant les périodes de haute conjoncture économique afin d'être mieux positionnées pour absorber des pertes durant les périodes de stress économique. Les banques qui ne constituent pas de réserves de fonds propres supplémentaires sont limitées dans leurs possibilités de distribuer des dividendes ou des bonus liés aux performances. Outre le renforcement des exigences en matière de fonds propres, Bâle III a également un grand impact sur la gestion de la liquidité.

⁷ Tahon, N. (17 octobre 2012). *Belgische Kmo's hebben nood aan een Marshallplan*, *De Tijd*, p. 15.

Bovendien stimuleren de lage rentes artificieel de ge-aggregeerde geldvraag. Indien de marktrente opnieuw begint te stijgen, kan de terugval in de geldvraag bij gebrek aan reële behoefte des te groter zijn.

Dit bekend niettemin dat binnen het huidige monetaire klimaat van "QE" structurele hulpmiddelen kunnen geïmplementeerd worden onder impuls van de overheid die erop gericht zijn barrières weg te werken voor ondernemingen die werkelijk nood hebben aan financieringsmiddelen. Twee belangrijke vaststellingen ondersteunen deze these.

Ten eerste is deze ondersteuning zeker wenselijk wanneer boekhoudkundig vaststaat dat het merendeel van de ondernemingen zich wel degelijk in een solvabele positie bevinden. Uit een analyse van het jaarlijkse Kmo-kompas blijkt dat het gemiddeld eigen vermogen van Kmo's in België sinds het ontluiken van de economische crisis sterk gestegen is van 34.2 % eind 2010 tot 45.3 % begin 2012. N. Tahon, algemeen directeur van Deloitte Feduciaire, geeft volgende verklaring voor deze evolutie: "Het Kmo-kompas over het boekjaar 2011 wijst uit dat startende ondernemingen steeds meer zijn aangewezen op eigen middelen om hun verdere groei te financieren. (...) Dat startende Kmo's steeds meer een beroep moeten doen op eigen middelen, heeft veel te maken met de terughoudendheid van de banken om kredieten te verstrekken. Hoewel de financiële instellingen volhouden dat de kredietverlening niet in het gedrang komt, is de perceptie bij ondernemers toch anders. Omdat de banken zelf aan strengere kapitaaleisen moeten voldoen, staan ze weigerachtig tegenover projecten waar risico's aan verbonden zijn"⁷.

Met de strengere kapitaalvereisten doelt men onder andere op de Basel III-normen; dit zijn financiële spelregels die geïmplementeerd werden in navolging van het ontbolsteren van de internationale kredietcrisis. De nieuwe normen hebben tot doel de kwaliteit en de hoogte van kapitaalreserves van de banken te verbeteren. De kapitaalvereisten van bepaalde producten stijgen en banken worden aangemoedigd om extra kapitaalbuffers te creëren ("*leverage ratio*") gedurende goede economische omstandigheden zodat ze beter gepositioneerd zijn om verliezen gedurende perioden van economische stress te absorberen. Banken die niet voldoen aan de extra buffer worden beperkt in de mogelijkheid om dividenden of prestatiegerelateerde bonussen uit te keren. Behalve het aanscherpen van de kapitaalvereisten heeft Basel III ook een grote impact op het liquiditeitsmanagement. De nieuwe liquiditeitsstandaarden zijn gebaseerd op een "*stress test*". Banken

⁷ Tahon, N. (17 oktober 2012). *Belgische Kmo's hebben nood aan een Marshallplan*, *De Tijd*, blz. 15.

Les nouvelles normes en matière de liquidité sont basées sur un “stress test”. Au cours des prochaines années — formellement à partir de 2013 — les banques devront prévoir d’importantes réserves de fonds propres à leur bilan. En vertu des règles antérieures, elles ne devaient détenir que 2 % de fonds propres en regard de leurs placements. Bâle III fait passer ce ratio à 7 % (4,5 % de fonds propres “durs” et une marge supplémentaire de 2,5 % comme coussin de sécurité pour les périodes difficiles). Concrètement, cela signifie notamment que les banques ne distribueront pas leurs bénéfices des prochaines années, mais les ajouteront à leurs réserves de fonds propres. La mise en œuvre de ces normes a également des répercussions sur l’octroi de crédit — les analystes parlent de “durcissement des conditions de crédit”. Les petites entreprises et les entreprises débutantes sont particulièrement visées: les prêts accordés à ces entreprises sont évalués comme étant “à risques” de façon inhérente et donc découragés par la réglementation de Bâle III⁸.

En deuxième lieu, il y a le triste constat (qui ressort d’une étude quasi simultanée de Deloitte Fiduciaire) que plus de la moitié du bénéfice EBITDA (52 %) généré par une PME moyenne aboutit aujourd’hui directement dans les caisses de l’État belge⁹. D’autre part, le mécanisme de déduction des intérêts notionnels aide les entreprises à consolider leurs fonds propres. “*Il est un fait que cette mesure a permis à de nombreuses PME de consolider leurs fonds propres. Vous ne nous entendrez plus affirmer que les PME sont surcapitalisées. C’est précisément grâce à leur structure financière solide qu’elles ont pu maintenir leur niveau d’emploi, en dépit de la crise.*” (traduction), indique le directeur général, N. Tahon¹⁰.

Les chiffres ci-dessus montrent que les charges fiscales et parafiscales pèsent lourd sur les entreprises, où c’est de toute façon le branle-bas de combat en période de revers économiques. Comme l’indique le baromètre des PME, au cours de la période écoulée, les PME belges ont dû surtout compter sur elles-mêmes pour consolider leur position de solvabilité. Des mesures de soutien financier des pouvoirs publics, par exemple dans le cadre d’une stratégie de relance économique, pourraient redonner aux entreprises l’oxygène dont elles ont tant besoin pour inverser la tendance.

zullen de komende jaren — formeel vanaf 2013 — fors geldmiddelen moeten reserveren op hun balans. Op basis van de vroegere regels hoefden zij maar 2 % kapitaal aan te houden tegenover hun uitstaande beleggingen. Basel III verhoogt dit naar 7 % (4,5 % harde buffer en een extra 2,5 % marge voor in slechte tijden). Concreet betekent dit onder meer dat banken hun winsten van de komende jaren niet zullen uitkeren maar aan hun kapitaalbuffers zullen toevoegen. De implementatie van de normen heeft eveneens repercussies op de kredietverstrekking — analisten spreken van een “kredietverstrakking”. Kleine en startende ondernemingen worden in het bijzonder geviséerd: leningen aan deze ondernemingen worden namelijk als inherent “risicovol” ingeschaald en aldus ontmoedigd door de Basel III-reglementering⁸.

Ten tweede is er de ontnuchterende vaststelling (uit een quasi-gelijktijdige studie van Deloitte Feduciaire) dat ruim de helft van de EBITDA-winst (52 %) die een doorsnee Kmo genereert momenteel rechtstreeks naar de Belgische Staat vloeit⁹. Anderzijds helpt het mechanisme van de notionele interestafrek ondernemingen om hun eigen kapitaalbasis te consolideren. “*Feit is dat heel wat Kmo’s dankzij die maatregel hun eigen vermogen hebben versterkt. Ons zul je niet meer horen beweren dat Kmo’s overgekapitaliseerd zijn. Precies dankzij hun solide financiële structuur konden ze ondanks de crisis de werkgelegenheid op peil houden.*”, aldus algemeen directeur N. Tahon¹⁰.

De bovenstaande cijfers tonen aan dat de fiscale en parafiscale lasten zwaar wegen op het bedrijfsleven, waar het sowieso alle hens aan denk is in tijden van economische tegenspoed. Voor de consolidatie van hun solvabele positie waren Kmo’s in België de afgelopen periode in eerste instantie vooral op zichzelf aangewezen, zo leert het Kmo-kompas. Financiële steunmaatregelen komende vanuit de overheid, bijvoorbeeld in het kader van een economische relancestrategie, kunnen ondernemingen opnieuw de broodnodige zuurstof verschaffen om het tij te keren.

⁸ Boschmans, K. (2012). *Meer financiële ademruimte voor Kmo’s door aanpassing Basel 3 normen? The proof of the pudding is in the eating.* KeFik, p. 1-2.

⁹ Pour une synthèse de l’étude Deloitte, voir: http://www.deloitte.com/view/nl_BE/be/nieuws/pers/19812c142b7e5310VgnVCM3000001c56f00aRCRD.htm.

¹⁰ Tahon, N. (7 mars 2012). *Helft winst doorsnee-Kmo gaat naar Belgische Staat, De Tijd*, p. 4.

⁸ Boschmans, K. (2012). *Meer financiële ademruimte voor Kmo’s door aanpassing Basel 3 normen? The proof of the pudding is in the eating.* KeFik, blz. 1-2.

⁹ Voor een samenvatting van de Deloitte-studie, zie: http://www.deloitte.com/view/nl_BE/be/nieuws/pers/19812c142b7e5310VgnVCM3000001c56f00aRCRD.htm.

¹⁰ Tahon, N. (7 maart 2012). *Helft winst doorsnee-Kmo gaat naar Belgische Staat, De Tijd*, blz. 4.

Uniformisation des conditions pour les entreprises et les consommateurs en matière d'indemnités de *funding loss*

L'un des dispositifs légaux concernant les entreprises qu'il serait assez simple de corriger dans le bon sens est l'indemnité de remploi, et, plus spécifiquement, l'indemnité de *funding loss*. Deux conditions essentielles de toute convention de prêt sont, d'une part, que l'emprunteur paie un intérêt déterminé au prêteur, et, d'autre part, qu'il s'engage à rembourser le montant emprunté dans un délai convenu. L'indemnité de remploi est le dédommagement que l'établissement bancaire peut réclamer à un emprunteur lorsque celui-ci veut rembourser son crédit anticipativement, que ce soit en tout ou en partie. Aujourd'hui, cette indemnité représente, pour les entreprises, jusqu'à 30 %, voire davantage, du capital remboursé anticipativement. En réponse à la question orale n° 15 186 du 20 février 2013 posée à ce sujet par le député Karel Uyttersprot, la ministre compétente, Mme Laruelle, a admis l'ampleur et l'urgence de la problématique.

Pour les consommateurs et les clients privés, la législation belge prévoit déjà un plafond légal clair. En ce qui concerne, par exemple, les contrats de crédit hypothécaire (voir l'article 12 de la loi du 4 août 1992 relative au crédit hypothécaire¹¹), l'indemnité ne peut excéder trois mois d'intérêts. Lorsqu'une clause prévoit une indemnité de remploi supérieure, cette clause est relativement nulle (cf. Cour d'appel de Gand, 7 mars 2007, NJW 172, 900). La loi du 4 août 1992 relative au crédit hypothécaire stipule expressément que l'emprunteur non professionnel dispose d'un droit absolu à rembourser tout ou partie de son prêt de manière anticipée. Si, par exemple, un emprunteur rembourse anticipativement un montant de 2 500 euros sur un emprunt assorti d'un taux d'intérêt de 5,5 %, il devra payer une indemnité de remploi de 34,38 euros (2 500 euros x 5,5 % / 4). Cette limitation légale ne profite toutefois qu'aux particuliers, étant donné que les crédits hypothécaires concernés doivent être de nature non professionnelle. Selon l'article 1er de la loi précitée relative au crédit hypothécaire, le titre Ier ("Le crédit hypothécaire") s'applique expressément et uniquement "*au crédit hypothécaire ayant pour objet le financement de l'acquisition ou la conservation de droits réels immobiliers, consenti à une personne physique qui agit (principalement) dans un but pouvant être considéré comme étranger à ses activités commerciales, professionnelles ou artisanales et qui, au moment de la conclusion du contrat, a sa résidence habituelle en Belgique*".

¹¹ Article 12 de la loi du 4 août 1992 relative au crédit hypothécaire.

Naar een gelijk speelveld voor ondernemer en consument inzake *funding-loss-vergoeding*

Eén van die wettelijke hulpmiddelen ten aanzien van het bedrijfsleven die vrij eenvoudig in positieve zin bijgestuurd kan worden is de wederbeleggingsvergoeding, en meer specifiek de *funding loss* vergoeding. Twee essentiële bepalingen van elke leningsovereenkomst bestaan erin dat (1) de lener aan de uitlener een bepaalde intrest betaalt en (2) er zich toe verbindt het geleende bedrag terug te betalen binnen een overeengekomen termijn. De wederbeleggingsvergoeding is dan de vergoeding die de bancaire instelling mag vragen wanneer een kredietnemer zijn krediet vroegtijdig geheel of gedeeltelijk wil terugbetalen. Vandaag loopt die in de praktijk voor bedrijven op tot 30 % of meer van het vervroegd terugbetaalde kapitaal. In antwoord op de mondelinge vraag nr. 15 186 van Kamerlid Karel Uyttersprot van 20 februari 2013 over dit onderwerp erkende bevoegd minister Laruelle reeds de grootorde en de urgentie van de problematiek.

Voor consumenten en particuliere afnemers voorziet de Belgische wetgeving vandaag al in een duidelijk wettelijk plafond. Bijvoorbeeld voor wat hypothecaire kredietovereenkomsten (cf. artikel 12 van de wet van 4 augustus 1992 betreffende het hypothecair krediet¹¹) betreft mag de vergoeding niet hoger zijn dan drie maanden rente. Wanneer een beding voorziet in een hogere wederbeleggingsvergoeding is dit beding relatief nietig (zie Hof van Beroep Gent, 7 maart 2007, NJW 172, 900). De wet van 4 augustus 1992 betreffende het hypothecair krediet stipuleert uitdrukkelijk dat de niet-professionele kredietnemer een absoluut recht heeft om zijn lening gedeeltelijk of volledig vervroegd terug te betalen. Wie bijvoorbeeld een vervroegde terugbetaling doet van 2 500 euro op een lening met een rentevoet van 5,5 %, zal een vergoeding voor wederbelegging betalen van 34,38 euro (2 500 euro x 5,5 %/4). Die wettelijke beperking komt echter alleen maar de particuliere consumenten ten goede aangezien de betrokken hypothecaire kredieten van niet-professionele aard moeten zijn. Volgens artikel 1 van de voornoemde wet op het hypothecair krediet is titel I ("Het hypothecair krediet") uitdrukkelijk alleen van toepassing "op het hypothecair krediet bestemd voor het financieren van het verwerven of behouden van onroerende zakelijke rechten, toegekend aan een natuurlijke persoon die (hoofdzakelijk) handelt met een oogmerk dat geacht kan worden vreemd te zijn aan zijn handels-, beroeps- of ambachtelijke activiteiten en die, op het ogenblik van het sluiten van het contract, zijn gewone verblijfplaats in België heeft".

¹¹ Artikel 12 van de wet van 4 augustus 1992 betreffende het hypothecair krediet.

Le remboursement anticipé d'un emprunt est toutefois une mesure soit de prévoyance soit de bonne gestion financière — ou encore une nécessité en raison de difficultés sur le plan personnel ou professionnel. En outre, les banques ont également intérêt à ce que se développe une culture du respect des délais de paiement si elles souhaitent disposer d'un bilan ordonné. Dans le climat actuel — où prêteur et emprunteur sont quelquefois loin de se faire confiance — ce n'est assurément pas évident. Il suffit de songer au nombre considérable de défauts et de retards de paiement auxquels ces établissements sont actuellement confrontés. Le risque existe dès lors que les banques "aillent chercher l'argent où il se trouve" et réclament une plus grande marge que ce qu'impose l'équité, compte tenu de l'absence actuelle de maxima légaux alignés à l'égard des entreprises. Afin de rétablir l'égalité, il s'impose de modifier la loi pour protéger les emprunteurs contre les frais de remboursement excessifs et limiter les bénéfices relatifs que les établissements financiers génèrent par le biais de cette indemnité aux dépens des particuliers et des entreprises. Quoi qu'il en soit, la pratique actuelle — en l'absence de plafond légal équivalent pour les indépendants et les entreprises — a une incidence négative sur la prime de risque des (nouveaux) investisseurs (potentiels). Bref, il se recommande de prévoir une marge légale claire, en particulier afin de supprimer l'actuelle insécurité juridique et la différence de traitement.

Indemnité de remploi et indemnité dite de *funding loss*: le cadre légal actuel

L'existence de ces indemnités complémentaires se justifie essentiellement par des raisons d'ordre économique. L'objectif est d'indemniser les pertes et le manque à gagner enregistrés par le prêteur par suite du remboursement anticipé du crédit par l'emprunteur.

En cas de remboursement anticipé d'un crédit professionnel, la banque répercutera la perte financière subie sur l'entreprise. Comptez au moins six mois d'intérêt. Les banques renoncent rarement à ces indemnités. Les indemnités de *funding loss* constituent une source autonome de problèmes et de plaintes de la part des emprunteurs lorsqu'elles donnent lieu à la revendication d'indemnités très élevées, dépassant parfois les 30 à 40 % du capital remboursé", souligne Frédéric Lernoux, administrateur délégué du CeFiP, le Centre de Connaissances du Financement des PME. Le phénomène est particulièrement sensible en cas de

De vervroegde terugbetaling van een lening is echter tegelijk een daad van voorzienigheid of van goed financieel beheer — of ook voortvloeiend vanuit een noodzaak wegens moeilijkheden op persoonlijk of professioneel vlak. Daarenboven hebben ook banken er belang bij dat een stipte betalingscultuur aan de dag wordt gelegd indien zij hun eigen balans op orde willen houden. In het huidige klimaat — waar het onderlinge vertrouwen tussen kredietgever en kredietnemer soms ver zoek is — is dit zeker geen evidentie. Denk maar aan het aanzienlijke aantal wanbetalingen en betalingsachterstanden waarmee deze instellingen vandaag geconfronteerd worden. Bijgevolg bestaat het gevaar dat banken "het geld halen waar het zit" en een grotere marge terugvorderen dan billijk is gezien het huidige gebrek aan gelijkgestelde wettelijke maxima ten aanzien van bedrijven. Om dit speelveld terug gelijk te trekken, is er nood aan een wetswijziging die kredietnemers tegen excessieve terugbetalingkosten beschermt en die de relatieve winsten beperkt die de financiële instellingen via deze vergoeding ten koste van de particulieren en de ondernemers genereren. In ieder geval heeft de huidige praktijk — waarbij er geen equivalent wettelijk plafond bestaat voor de zelfstandigen en bedrijven — een negatief effect op de risicopremie bij (nieuwe potentiële) investeerders. Kortom, een duidelijke wettelijke marge is wenselijk niet in het minst om de huidige rechtsonzekerheid en het verschil in behandeling uit de wereld te helpen.

Wederbeleggingsvergoeding en *funding loss*-vergoeding: huidig wettelijk kader

De redenen voor het bestaan van deze extra vergoedingen zijn voornamelijk van economische aard. Het doel bestaat erin de verliezen en de gederfde winst van de kredietgever te vergoeden die veroorzaakt worden door de vervroegde terugbetaling van het krediet door de kredietnemer.

De bank zal, als je vervroegd een beroepskrediet terugbetaalt, het financiële verlies dat ze heeft geleden op de onderneming afwentelen. Reken op ten minste zes maanden interesten. Banken zien zelden af van deze vergoedingen. "De "*funding loss*"-vergoedingen zorgen voor heel wat problemen en klachten bij kredietnemers wanneer deze vergoedingen zeer hoog zijn, soms hoger dan 30 %-40 % van het terugbetaalde kapitaal", benadrukt Frédéric Lernoux, afgevaardigd bestuurder van het KeFik, het Kenniscentrum voor Financiering van Kmo's. Het fenomeen is uitermate gevoelig bij belangrijke rentedalingen. Er is bovendien niet altijd een

baisse importante des taux d'intérêt. Les indemnités réclamées ne présentent en outre pas toujours de rapport évident avec leur justification économique potentielle¹².

Les clauses de “*funding loss*” constituent également un obstacle — parfois insurmontable — à la résolution d'autres problèmes survenant pendant la relation de crédit. La clause donne pratiquement un droit de veto à la banque vis-à-vis de l'élaboration d'une nouvelle structure de financement pendant la durée du crédit, étant donné qu'elle impose des frais très élevés en cas de modification des contrats de crédit avant l'échéance finale. Elles tendent à placer l'entrepreneur “sous l'emprise de la banque”, ce qui ne facilite pas la recherche d'une solution négociée.

Afin d'éviter les abus lors de la fixation d'une indemnité de emploi en cas de remboursement anticipé, le législateur a, en 1934, inséré l'article 1907bis dans le Code civil. Cet article dispose que: “*Lors du remboursement total ou partiel d'un prêt à intérêt, il ne peut en aucun cas être réclamé au débiteur, indépendamment du capital remboursé et des intérêts échus, une indemnité de emploi d'un montant supérieur à six mois d'intérêts calculés sur la somme remboursée au taux fixé par la convention.*”¹³

Le cadre légal des clauses pénales renferme une deuxième limite. L'article 1231 du Code civil prévoit que le contenu et l'application de la clause pénale sont soumis au contrôle marginal du juge. Le juge est explicitement “investi d'un pouvoir de réduction des clauses manifestement excessives lors de la rédaction du contrat, ainsi qu'en cas d'exécution partielle du contrat.” Mais la situation n'est pas toujours aussi simple, car le cadre actuel présente certaines restrictions. “Certains contrats, en particulier les ouvertures de crédit, échappent en effet à la limite instituée par l'article 1907bis du Code civil”¹⁴.

Il ne fait aucun doute que cette disposition générale s'applique à tous les prêts, y compris ceux aux professionnels et aux entreprises. L'article précité du Code civil n'offre toutefois une réglementation que pour les crédits qui ont été alloués sous la forme de prêts, et donc pas

clairement verband tussen de geëiste vergoedingen en de mogelijke economische verantwoording¹².

De “*funding loss*”-clausules vormen ook een — soms onoverbrugbaar — obstakel om andere problemen op te lossen die tijdens de kredietrelatie voorkomen. De clausule geeft aan de bank nagenoeg een vetorecht voor de uitwerking van een nieuwe financieringsstructuur tijdens de looptijd van het krediet aangezien ze heel hoge kosten oplegt in geval van een wijziging van kredietcontracten voor de eindvervaldag. Zo dreigt het gevaar dat de ondernemer “in de greep van de bank” komt waardoor het er niet gemakkelijker op wordt om een onderhandelde oplossing te vinden.

Teneinde misbruiken te vermijden bij het vaststellen van een wederbeleggingsvergoeding in geval van een vervroegde terugbetaling, heeft de wetgever in 1934 artikel 1907bis ingevoegd in het Burgerlijk Wetboek. Dit artikel stelt dat: “Bij gehele of gedeeltelijke terugbetaling van een lening op interest kan in geen geval van de schuldenaar, buiten het terugbetaalde kapitaal en de vervallen interest, een vergoeding worden gevorderd, groter dan zes maanden interest, berekend over de terugbetaalde som en naar de in de overeenkomst bepaalde rentevoet.”¹³

Een tweede beperking ligt besloten in het wettelijk kader van strafbedingen. Artikel 1231 van het Burgerlijk Wetboek bepaalt dat de inhoud en de toepassing van het strafbeding onderworpen zijn aan de marginale toetsing van de rechter. De rechter is expliciet bevoegd “om duidelijk overdreven clausules terug te schroeven tijdens het opmaken van de overeenkomst en ook bij de gedeeltelijke uitvoering van de overeenkomst.” Maar de situatie is niet altijd zo eenvoudig want het huidige kader kent bepaalde beperkingen. “Bepaalde overeenkomsten, vooral kredietopeningen, ontsnappen namelijk aan de limiet ingesteld door artikel 1907bis van het Burgerlijk Wetboek”¹⁴.

Het lijkt geen twijfel dat deze algemene bepaling voor alle leningen geldt, zo ook voor professionelen en ondernemingen. Voornoemd artikel uit het Burgerlijk Wetboek biedt echter enkel een regeling voor kredieten die werden toegestaan in de vorm van leningen, en

¹² Lernoux, F (2013). Le remboursement anticipé d'un crédit professionnel peut vous coûter cher. Voir le lien suivant: <http://www.pmekmo.be/finances/850-credit-le-remboursement-anticipe-dun-credit-professionnel-peut-vous-couter-cher.html>.

¹³ Article 1907bis du Code civil — Titre X: Du prêt — Chapitre III: Du prêt à intérêt.

¹⁴ Lernoux, F (2013). *Le remboursement anticipé d'un crédit professionnel peut vous coûter cher*. Voir le lien suivant: <http://www.pmekmo.be/finances/850-credit-le-remboursement-anticipe-dun-credit-professionnel-peut-vous-couter-cher.html>.

¹² Lernoux, F. (2013). De vervroegde terugbetaling van een beroepskrediet kan veel geld kosten. Zie volgende link: <http://www.kmpome.be/financien/942-krediet-de-vervroegde-terugbetaling-van-een-beroepskrediet-kan-veel-geld-kosten.html>.

¹³ Artikel 1907bis van het Burgerlijk Wetboek — Titel X: Lening — Hoofdstuk III: Lening op intrest.

¹⁴ Lernoux, F. (2013). De vervroegde terugbetaling van een beroepskrediet kan veel geld kosten. Zie volgende link: <http://www.kmpome.be/financien/942-krediet-de-vervroegde-terugbetaling-van-een-beroepskrediet-kan-veel-geld-kosten.html>.

pour les ouvertures de crédit. En outre, la règle “générale” de droit qui figure dans le Code civil (délai de six mois) est plus souple que la règle “spécifique” de droit qui est énoncée dans la loi du 4 août 1992 relative au crédit hypothécaire (délai de trois mois).

La signification de la notion de “perte”, à savoir la justification économique de l’indemnité de emploi, a évolué au fil des ans. En 1934, l’accent était surtout mis sur la perte d’intérêts, étant donné que le prêteur ne pouvait pas réinvestir immédiatement le capital reçu anticipativement, ce qui entraînait une improductivité temporaire du capital à la suite du remboursement anticipé.

Compte tenu des techniques modernes, dans le droit financier actuel, cette conception est toutefois dépassée. Pour pouvoir accorder un financement à l’emprunteur, le prêteur devra en effet souscrire lui-même un financement sur le marché interbancaire selon un taux d’intérêt déterminé. Si l’emprunteur rembourse le crédit trop tôt, l’établissement de crédit devra continuer à rembourser le financement sur le marché monétaire interbancaire au taux d’intérêt convenu et il subira donc une perte par rapport aux recettes escomptées. Dans le contexte financier actuel, le capital sera quasiment immédiatement réinvesti sur le marché monétaire interbancaire, mais les conditions de emploi risquent d’être moins favorables¹⁵.

La perte subie par l’établissement de crédit correspond donc aujourd’hui à la différence entre les intérêts qu’il aurait reçus de la part de l’emprunteur si le délai avait été respecté et le taux d’intérêt plus faible auquel il pourra réinvestir le capital sur le marché monétaire interbancaire. La perte de l’emprunteur ne correspond donc plus à l’improductivité du capital mais à une perte de rendement. Le remboursement anticipé engendre par conséquent un déséquilibre, ou “*mismatch*”, entre le crédit octroyé par le prêteur et son financement, également appelé “*funding*”¹⁶.

La cour d’appel de Bruxelles a récemment estimé que l’indemnité dite de “*funding loss*” visait en effet à indemniser le prêteur pour le préjudice résultant d’une baisse du taux d’intérêt par rapport au moment où le crédit a été accordé. Le prêteur manque en effet une occasion de faire des bénéfices lorsque les montants

dus niet voor kredietopeningen. Bovendien is de “algemene” rechtsregel in het Burgerlijk Wetboek (termijn van zes maanden) soepeler dan de hierboven vermelde “specifieke” rechtsregel vervat in de wet van 4 augustus 1992 betreffende het hypothecair krediet (termijn van drie maanden).

Het begrip “verlies”, dit is de economische verantwoording voor de wederbeleggingsvergoeding, heeft in de loop der jaren een alternatieve invulling gekregen. In 1934 stond voornamelijk het verlies aan interesten centraal, aangezien de kredietgever het vervroegd ontvangen kapitaal niet onmiddellijk kon herbeleggen en er dus een tijdelijke improductiviteit van het kapitaal ontstond naar aanleiding van de vervroegde terugbetaling.

Gelet op de moderne technieken in het huidige financieel recht is deze zienswijze echter achterhaald. Teneinde een financiering te kunnen toestaan aan de kredietnemer zal de kredietgever immers zelf op de interbancaire geldmarkt een financiering moeten aangaan tegen een welbepaalde rentevoet. Indien de kredietnemer het krediet te vroeg terugbetaalt, zal de kredietinstelling de financiering op de interbancaire geldmarkt verder moeten aflossen aan de afgesproken rentevoet en aldus een verlies aan voorziene inkomsten lijden. In de huidige financiële context zal het kapitaal quasi onmiddellijk herbelegd worden op de interbancaire geldmarkt maar kunnen de voorwaarden voor herbelegging minder gunstig zijn¹⁵.

Het verlies van de kredietinstelling is nu dus het verschil in interesten dat zij zou ontvangen van de kredietnemer indien de termijn zou gerespecteerd worden en de lagere rentevoet waartegen zij het kapitaal zal kunnen herbeleggen op de interbancaire geldmarkt. Het verlies van de kredietnemer situeert zich bijgevolg niet langer in de improductiviteit van het kapitaal, maar in een rendementsverlies. De vervroegde terugbetaling veroorzaakt bijgevolg een onevenwicht of een zogenaamde “*mismatch*” tussen het door de kredietgever toegestane krediet en de financiering ervan, ook wel “*funding*” genoemd¹⁶.

Het Hof van Beroep te Brussel heeft recent geoordeeld dat de *funding loss*-vergoeding inderdaad tot doel heeft de kredietgever te vergoeden voor de schade die voortvloeit uit een daling van de interestvoet ten aanzien van het ogenblik waarop het krediet werd toegekend. De kredietgever mist immers een kans op winst, wanneer

¹⁵ Vlaeminck, N. (2012). *Schadebedingen en funding loss vergoedingen in het kredietrecht: een stand van zaken*, p. 19.

¹⁶ Vlaeminck, N. (2012). *Schadebedingen en funding loss vergoedingen in het kredietrecht: een stand van zaken*, p. 18.

¹⁵ Vlaeminck, N. (2012). *Schadebedingen en funding loss vergoedingen in het kredietrecht: een stand van zaken*, blz. 19.

¹⁶ Vlaeminck, N. (2012). *Schadebedingen en funding loss vergoedingen in het kredietrecht: een stand van zaken*, blz. 18.

remboursés ne peuvent être réinvestis qu'à un taux d'intérêt inférieur à celui qui aurait pu être obtenu dans le cadre du crédit¹⁷.

L'indemnité de remploi peut dès lors être calculée de deux façons différentes.¹⁸ La première méthode consiste à faire coïncider cette indemnité avec un certain nombre de mois d'intérêts. Nous souhaitons que ce délai soit plafonné dans tous les cas à trois mois. Le calcul actuellement appliqué dans le cadre de la seconde méthode donne quant à lui lieu à l'octroi d'une indemnité correspondant à la perte de bénéfices actualisée subie par le dispensateur de crédit. Cette indemnité se fonde aujourd'hui sur une méthode de calcul actuarielle intégrant un certain nombre de paramètres tels que le montant, la durée et le taux d'intérêt du crédit¹⁹. Afin d'aligner et d'harmoniser les différents modes de calcul existants, nous proposons d'instaurer également un plafond en l'espèce. L'indemnité ne sera donc pas non plus supérieure à trois mois d'intérêts dans ce cas.

Les indemnités du premier type, qui sont calculées sur une base forfaitaire, sont celles qui s'appliquent en cas de remboursement anticipé de crédits réglementés — c'est-à-dire en particulier de crédits à la consommation, de crédits hypothécaires et de prêts à tempérament à durée déterminée contractés à des fins privées. Il s'agit de la véritable "indemnité de remploi".

Les indemnités du second type s'appliquent aux crédits non réglementés — principalement aux crédits commerciaux à durée déterminée accordés aux entreprises. L'expression "crédits non réglementés" recouvre les crédits soumis, à défaut de cadre légal spécifique, aux règles juridiques et principes généraux du droit des obligations. Le terme "commerciaux" signifie que ce sont des commerçants et des sociétés qui ont recours à ces crédits pour investir dans différents projets. Ces crédits sont généralement accordés dans le cadre d'une ouverture de crédit. L'indemnité due pour leur remboursement anticipé porte le nom de "*funding loss*".

de terugbetaalde bedragen slechts kunnen herbelegd worden aan een lagere interestvoet dan diegene die ze uit het krediet zou hebben gehaald¹⁷.

Een wederbeleggingsvergoeding kan bijgevolg op twee verschillende wijzen berekend worden.¹⁸ Een eerste methode bestaat uit een vergoeding die een aantal maanden interest bedraagt. Wij wensen deze termijn in alle gevallen te plafonneren op drie maanden. Bij de tweede methode resulteert de huidige berekening in een vergoeding die de geactualiseerde winstderving van de kredietgever weergeeft. Deze vergoeding is momenteel gesteund op een actuariële berekeningsmethode die uitgaat van een aantal parameters zoals bedrag, duurtijd en interestvoet van het krediet¹⁹. Ook hier stellen wij voor om een plafond te installeren dat zowel een gelijkschakeling als een harmonisatie betekent van de bestaande, verschillende berekeningswijzen. Bijgevolg bedraagt de vergoeding ook in dit geval niet langer meer dan drie maanden interest.

Het eerste type vergoeding dat op forfaitaire basis berekend is, wordt toegepast bij de vervroegde terugbetaling van gereguleerde kredieten. Het gaat hier meer in het bijzonder om consumentenkredieten, hypothecaire kredieten en leningen op afbetaling met bepaalde duur voor privédoeleinden. Deze vergoeding noemt men de eigenlijke "wederbeleggingsvergoeding".

Het tweede type vergoeding wordt toegepast bij niet-gereguleerde kredieten, in hoofdzaak betreft dit commerciële kredieten van bepaalde duur aan ondernemingen. Onder de noemer "niet-gereguleerde kredieten" worden de kredieten begrepen waarvoor, bij gebrek aan een specifieke wettelijke omkadering de algemeen rechtsregels en principes van het verbintenisrecht van toepassing zijn. "Commercieel" duidt op het feit dat kredieten worden aangewend door handelaars en vennootschappen met het oog op investering in diverse projecten. Deze kredieten worden veelal in het kader van een kredietopening toegekend. De vergoeding voor het vervroegd terugbetalen van deze kredieten is de "*funding loss*-vergoeding".

¹⁷ Bruxelles, 11 juin 2009, DAOR 2009, 342.

¹⁸ Troch, K. (2002). "De wederbeleggings- en "*funding loss*"-vergoeding bij vervroegde terugbetaling van commerciële kredieten met bepaalde duur", T. Fin. R., 249, n° 3.

¹⁹ D. BLOMMAERT et F. BONNARENS, "De wederbeleggingsvergoeding inzake hypothecair krediet: vergelijking met andere gereguleerde en commerciële kredieten", in C. BIQUET-MATHIEU et E. TERRY, X, *Hypothecair Krediet*, Bruges, die Keure, 2010, 505 e.s.

¹⁷ Brussel 11 juni 2009, DAOR 2009, 342.

¹⁸ Troch, K. (2002). "De wederbeleggings- en "*funding loss*"-vergoeding bij vervroegde terugbetaling van commerciële kredieten met bepaalde duur", T. Fin. R., 249, nr. 3.

¹⁹ D. BLOMMAERT et F. BONNARENS, "De wederbeleggingsvergoeding inzake hypothecair krediet: vergelijking met andere gereguleerde en commerciële kredieten", in C. BIQUET-MATHIEU et E. TERRY, X, *Hypothecair Krediet*, Brugge, die Keure, 2010, 505 e.v.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Art. 2

La possibilité pour l'emprunteur de rembourser le crédit anticipativement, en tout ou en partie, et le montant de l'indemnité due dans ce cas dépendent aujourd'hui du type de crédit qui a été conclu. Une distinction légale est actuellement opérée entre les crédits réglementés et les crédits non réglementés. Nous souhaitons mettre fin à cette distinction artificielle et harmoniser les conditions applicables aux emprunteurs privés et professionnels.

Dans cette optique, le champ d'application de l'article 1907*bis* du Code civil est élargi à toutes les ouvertures de crédits — soit la catégorie de crédits qui génère la plupart des indemnités dites de *funding loss*. En outre, dans le même article, la règle juridique générale, qui délimite la plage de fluctuation maximale de l'indemnité, est ramenée de six à trois mois.

Art. 3

Pour les crédits hypothécaires, définis ci-dessus comme "crédits réglementés", le législateur a déjà limité légalement le remboursement anticipé du crédit à trois mois d'intérêts pour les emprunteurs privés. Dans l'article 12, § 2, de la loi du 4 août 1992, il est inséré un membre de phrase étendant l'application de cette restriction légale à trois mois également à tous les emprunteurs professionnels et commerciaux.

ARTIKELSGEWIJZE TOELICHTING

Art. 2

Of de kredietnemer het krediet vervroegd mag terugbetalen, geheel dan wel gedeeltelijk en hoeveel de vergoeding daarvoor zal bedragen, is vandaag afhankelijk van het soort krediet dat werd afgesloten. Een wettelijk onderscheid wordt momenteel gemaakt tussen de gereglementeerde en niet-gereglementeerde kredieten. Wij wensen van dit artificiële onderscheid af te stappen en de lat voor elke particuliere en elke professionele kredietnemer op gelijke hoogte te leggen.

Vanuit die optiek wordt het toepassingsgebied van artikel 1907*bis* van het Burgerlijk Wetboek uitgebreid naar ook alle kredietopeningen — zijnde de categorie van kredieten waaruit het leeuwenaandeel van de *funding loss*-vergoedingen voortvloeit. Daarenboven wordt in hetzelfde artikel de algemene rechtsregel die de maximale bandbreedte van de vergoeding aflijnt van zes maanden naar drie maanden teruggebracht.

Art. 3

Bij de hypothecaire kredieten, die hierboven als een "gereglementeerd krediet" omschreven werden, heeft de wetgever de vervroegde terugbetaling van het krediet reeds wettelijk beperkt tot drie maanden intrest voor particuliere afnemers. In artikel 12 van de wet van 4 augustus 1992 wordt in § 2 een zinsnede toegevoegd waardoor deze wettelijke beperking tot drie maanden eveneens van toepassing wordt gemaakt voor alle professionele, commerciële kredietnemers.

Karel UYTTERSROT (N-VA)
Cathy COUDYSER (N-VA)
Peter DEDECKER (N-VA)
JAN JAMBON (N-VA)

PROPOSITION DE LOI**Article 1er**

La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

Dans l'article 1907*bis* du Code civil, inséré par la loi du 27 juillet 1934, les modifications suivantes sont apportées:

1° les mots "ou lors d'une ouverture de crédit," sont insérés entre les mots "Lors du remboursement total ou partiel d'un prêt à intérêt" et les mots "il ne peut en aucun cas";

2° le mot "six" est remplacé par le mot "trois".

Art. 3

Dans l'article 12, § 2, alinéa 2, de la loi du 4 août 1992 relative au crédit hypothécaire, les mots "n'est pas supérieure à trois mois d'intérêt et elle" sont insérés entre les mots "Cette indemnité" et les mots "est calculée".

24 septembre 2013

WETSVOORSTEL**Artikel 1**

Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

In artikel 1907*bis* van het Burgerlijk Wetboek, ingevoegd bij de wet van 27 juli 1934, worden de volgende wijzigingen aangebracht:

1° de woorden "of bij een kredietopening" worden ingevoegd tussen de woorden "Bij gehele of gedeeltelijke terugbetaling van een lening of interest" en de woorden "kan in geen geval";

2° het woord "zes" wordt vervangen door het woord "drie".

Art. 3

In artikel 12, § 2, tweede lid, van de wet van 4 augustus 1992 op het hypothecair krediet worden de woorden "bedraagt niet meer dan drie maanden intrest en" ingevoegd tussen de woorden "Deze vergoeding" en de woorden "wordt berekend".

24 september 2013

Karel UYTTERSROT (N-VA)
Cathy COUDYSER (N-VA)
Peter DEDECKER (N-VA)
JAN JAMBON (N-VA)